

MEMO aan Raad

Aan : De raad van gemeente Noordoostpolder
Van : Het college van burgemeester en wethouders
Datum : 10 mei 2023
Onderwerp : **Voortgang Sociaal Economisch Beleid 2020-2024**

1. Beleidsreferentie

- Sociaal Economisch Beleid 2020-2024;
- Toezegging wethouder L. Verduin aan raadslid S. de Boer (CU-SGP) inzake evaluatie Sociaal Economisch Beleid 2020-2024, d.d. 20 juni 2022, nr. TOE.22.0028.

2. Inleiding

Het Sociaal Economisch Beleid 2020-2024 is op 16 december 2020 vastgesteld door de gemeenteraad. Wethouder Verduin heeft op 20 juni 2022 aan de gemeenteraad toegezegd dat het beleid begin 2023 wordt geëvalueerd met de raad en dat de doelstellingen uit het sociaal domein uitgebreid met de raad worden besproken, met daarin de terugkoppeling van de diverse economische tafels. De beleidsevaluatie vindt normaliter plaats aan het einde van de beleidscyclus, in dit geval in 2024. Om dit voorjaar toch aan de informatiebehoefte van de gemeenteraad te kunnen voldoen heeft het college ervoor gekozen om de gemeenteraad via een memo te informeren over de voortgang van de uitvoering van het beleid. Via dit memo wordt de raad tussentijds geïnformeerd over de stand van zaken tot nu toe. De evaluatie van het beleid vindt plaats aan de einde van de looptijd in 2024, de gemeenteraad wordt hierbij betrokken.

3. Hoe is het Sociaal Economisch Beleid 2020-2024 tot stand gekomen?

In het coalitieakkoord 2018-2022 zag de toenmalige coalitie een veranderende rol voor de gemeente. De vraag van de samenleving was leidend voor het beleid van de gemeente. Bij het opstellen van het Sociaal Economisch Beleid is dit voornemen omgezet in daden. In zeven expertarena's is per sector (met een breed scala aan stakeholders) opgehaald wat de kansen en bedreigingen zijn en is bepaald waar de overheid een rol in kan spelen.

Uit de expertarena's kwamen vijf heldere uitdagingen naar voren:

- Hoe zorgen we dat Noordoostpolder wordt gezien als een aantrekkelijke plaats om te wonen, werken en recreëren?
- Hoe spelen we in op veranderingen op de arbeidsmarkt?
- Hoe zorgen we dat onze werknemers op een goede manier huisvesting vinden?
- Hoe verbeteren we de bereikbaarheid van Noordoostpolder voor onze bedrijfsactiviteiten, bezoekers en onze (potentiële) medewerkers?
- Hoe kunnen we door samenwerking het economisch klimaat verbeteren?

Deze uitdagingen vroegen van de gemeente een andere houding. Niet wij bepalen de route, we gaan samen met ondernemers en andere partijen op pad om Noordoostpolder sociaal en economisch gezond te houden. Met een goed ondernemersklimaat, een prettige leefomgeving, ruimte voor innovatie en bovenal: voldoende werkgelegenheid voor de inwoners. Daarbij verloor de gemeente niet de eigen ambities uit het oog op het gebied van duurzaamheid en het realiseren van een inclusieve arbeidsmarkt.

4. Hoe is de uitvoering van het Sociaal Economisch Beleid 2020-2024 opgebouwd?

De voornoemde uitdagingen zijn uitgewerkt in een dynamische agenda. Een dynamische agenda betekent dat de activiteiten en effecten regelmatig tegen het licht gehouden worden om te bepalen of we op de goede koers zitten.

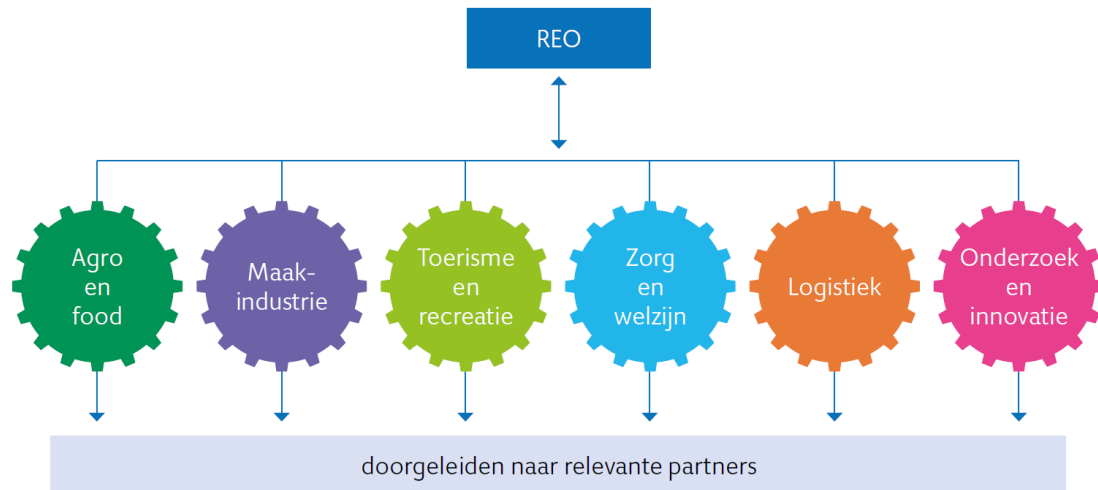
Om daadwerkelijk aan de slag te gaan met de uitdagingen en samen doelen te bereiken is een overlegstructuur ingericht. Door ontmoeting ontstaan ideeën en komen kennis en ervaringen van belanghebbenden bij elkaar.

Sectortafels

Voor zes sectoren is een sectortafel opgezet. Aan tafel zit een representatieve vertegenwoordiging van bedrijven, organisaties en onderwijsinstellingen in de desbetreffende sector. In de sectortafels worden de uitdagingen besproken, concrete afspraken gemaakt en acties teruggekoppeld.

Regiegroep Economische Ontwikkeling (REO)

Een nieuwe overkoepelende regiegroep zorgt voor samenhang tussen de sectoren en thema's. In de regiegroep zit vanuit elke sectortafel een vertegenwoordiger, aangevuld met een afgevaardigden van Bedrijven voor Noordoostpolder, LTO Noordoostpolder, Centrum Management Emmeloord en ROC Friese Poort.

Deze samenhangende structuur geeft zowel strategisch als praktisch vorm aan de sociaal economische agenda.

5. Hoe verloopt de uitvoering van het Sociaal Economisch Beleid 2020-2024 tot nu toe?

We nemen u mee in enkele bevindingen bij de uitvoering van het Sociaal Economisch Beleid tot nu toe.

- De coronamaatregelen hadden een sterke invloed op de uitvoering

Terugkijkend concluderen we dat de coronapandemie van invloed is geweest op de uitvoering van het Sociaal Economisch Beleid. De start is daardoor relatief stroef verlopen. Vrijwel direct na de vaststelling in december 2020 werden we geconfronteerd met de beperkende coronamaatregelen van de Rijksoverheid. De kern van de economische agenda bestond uit de samenwerking tussen de gemeente, ondernemers, het onderwijs en andere relevante partners. Door elkaar te ontmoeten, van gedachten te wisselen en samen te werken aan opgaven en uitdagingen. Deze samenwerking werd op de proef gesteld door de coronamaatregelen. De nieuwe overlegstructuur moest opgestart worden in de coronatijd. Het hielp bijvoorbeeld niet mee dat fysieke bijeenkomsten afgelast moeten worden, en een digitale sectortafel levert minder interactie op dan een fysiek overleg. Een aantal sectortafels zijn minder frequent doorgegaan met inachtneming van 1,5 meter afstand.

- De overlegstructuur was niet optimaal ingericht

In de eerste periode werden de sectortafels voor de diverse sectoren op wisselende momenten georganiseerd. Daarnaast hadden de deelnemers verschillende achtergronden, van directeur-eigenaren tot HR-managers. En de rol van de gemeente verschilde per tafel. Bij de ene sectortafel

had de gemeente de regie, terwijl andere sectortafels geleid werden door bijvoorbeeld het Agrofoodcluster of Innovatiecluster. Dit leidde in algemene zin niet tot de gewenste integraliteit tussen de sectoren, waarbij de genoemde uitdagingen centraal zouden staan.

In 2022 is ervoor gekozen om als gemeente meer regie te nemen. We hebben alle sectortafels beoordeeld op efficiëntie en effectiviteit. Samen hebben we geconcludeerd dat 'Onderzoek en Innovatie' in alle sectoren speelt en niet een specifieke sector is. Deze sectortafel is opgeheven. Tegelijkertijd werd de sector 'Bouw en Installatie' gemist, terwijl deze sector belangrijk is in de woningbouwopgave en energietransitie. Om die reden is de sectortafel 'Bouw- en Installatiebedrijven' toegevoegd.

Verder is de structuur verbeterd. Alle sectortafels worden gehouden gedurende twee weken in maart en in september. De regiegroep komt na de rondes van de sectortafels samen in april en in oktober. We hebben alle deelnemerslijsten geüpdatet en in sommige gevallen verbreed. Daarnaast is wethouder Verduin voorzitter van alle tafels. Deze wijzigingen hebben geleid tot een logischer structuur, meer verbinding tussen sectoren en beter resultaat.

- ***De opbrengsten van de sectortafels en regiegroep zijn positief***

In de huidige vorm levert de overlegstructuur meer resultaat op. De deelnemers zijn tevreden en er is een meer evenwichtige mix ontstaan tussen inbreng van de gemeente en inbreng van de deelnemers. De opkomst van deelnemers tijdens de bijeenkomsten is goed. Er zijn per sectortafel actiepunten geformuleerd en overkoepelend in de regiegroep wordt gewerkt aan vier concrete opgaven.

6. Welke resultaten zijn er bereikt?

De resultaten zijn gerelateerd aan de uitdagingen vanuit de expertarena's. Er zijn zogenaamde 'grote' en 'kleinere' resultaten. Hieronder een aantal sprekende tussentijdse resultaten. Daarnaast zijn er veel kleine resultaten. Het gaat hier bijvoorbeeld om verbindingen die er gelegd worden vanuit deelnemers van de sectortafels, of onderlinge afspraken die er worden gemaakt ten aanzien van samenwerking op diverse terreinen.

- ***Imago / profilering***

Uitdaging: Hoe zorgen we dat Noordoostpolder wordt gezien als een aantrekkelijke plaats om te wonen, werken en recreëren?

Status: De nieuwe gebiedsmarketingcampagne 'Gemaakt in de Noordoostpolder' is het resultaat van de integrale aanpak vanuit wonen, werken en bezoeken. Vanuit alle deelgebieden hebben ondernemers, organisaties en andere stakeholders meegewerkt aan het bouwen van de gebiedsmarketing. Partijen zoals het Agrofoodcluster, het Innovatiecluster, Visit Flevoland en BVN zijn actief betrokken bij de totstandkoming en uitrol per deelgebied.

- ***Arbeidsmarkt***

Uitdaging: Hoe spelen we in op veranderingen op de arbeidsmarkt?

Status: In 2022 is er extra ambtelijke capaciteit gerealiseerd om het onderwijs, de ondernemers en de sociale partners beter met elkaar te verbinden. Dit is hard nodig om de beroepsbevolking goed aan te laten sluiten op de (toekomstige) vraag van de markt, bijvoorbeeld via Leven Lang Ontwikkelen en de Human Capital Agenda van Regio Zwolle.

Vanuit de sectortafels zijn concrete opgaven geformuleerd en opgepakt. Bijvoorbeeld om een brede 'Week van de Technologie' te organiseren voor alle sectoren. Hierbij gaat het niet om een eenmalige activiteit, maar een structureel lesprogramma voor de groepen 7 en 8 van het primair onderwijs. Deze opgave is een samenwerking tussen het Innovatiecluster Noordoostpolder, Sterk Techniek Onderwijs, Stichting Aves en de gemeente en krijgt momenteel concreet vorm.

Daarnaast werkt het ROC Friese Poort samen met lokale horecabedrijven aan het realiseren van een horecahub, waarbij studenten bij de bedrijven in de Noordoostpolder een deel van het lesprogramma kunnen volgen.

- ***Huisvesting***

Uitdaging: Hoe zorgen we dat onze werknemers op een goede manier huisvesting vinden?

Status: Deze uitdaging geeft grote zorgen binnen de sectoren. De huisvesting van tijdelijk personeel is over het algemeen georganiseerd via de uitzendbureaus. Het vigerende beleid is met name gericht op huisvesting van tijdelijke arbeidsmigranten, die voor een beperkt aantal maanden onderdak zoeken.

Op dit moment loopt de evaluatie van het beleid huisvesting arbeidsmigranten. Vanuit de sectortafels wordt deze evaluatie afgewacht met de verwachting dat daarin een aantal knelpunten worden opgelost.

Bedrijven zijn echter ook op zoek naar meer permanente huisvesting voor medewerkers uit het buitenland die al langere tijd bij de bedrijven werken en inmiddels spilfuncties bekleden. Het is voor bedrijven lastig om deze mensen een vaste baan aan te bieden omdat ze afhankelijk zijn van het uitzendbureau vanwege de huisvesting. Het bemachtigen van een eigen (huur)woning is bijzonder lastig. Een aantal bedrijven vanuit de regiegroep beraadt zich op een privaat initiatief om werknemers te huisvesten.

Daarnaast is er in diverse sectortafels aandacht gevraagd voor de huisvesting van studenten en stagiaires. Binnen de gemeente Noordoostpolder is hier niet voldoende in voorzien en dat maakt het voor studenten minder makkelijk en aantrekkelijk is om binnen Noordoostpolder stage te lopen of af te studeren.

- **Bereikbaarheid**

Uitdaging: Hoe verbeteren we de bereikbaarheid van Noordoostpolder voor onze bedrijfsactiviteiten, bezoekers en onze (potentiële) medewerkers?

Status: Over het algemeen is het bedrijfsleven tevreden over de bereikbaarheid van de Noordoostpolder via de weg. Er wordt actief bijgedragen aan de lobby voor verbreding van de N50. Er zijn wel zorgen over de bereikbaarheid via het openbaar vervoer. Het bedrijfsleven kan via de sectortafels ingezet worden voor de lobby's rondom de Lelylijn en Lelystad Airport. Tevens wordt er binnen de sectortafels nagedacht over smart mobility, zoals fietsdeelmobiliteit, of mogelijkheden voor het overbruggen van de 'first mile' en 'last mile' tussen de bedrijventerreinen en het dichtstbijzijnde ov-station. Verbeterde bereikbaarheid maakt bedrijven aantrekkelijker voor werknemers, maar ook om studenten en stagiaire aan te trekken. Zij zijn vaker afhankelijk van het openbaar vervoer of deelmobiliteit.

- **Samenwerking**

Uitdaging: Hoe kunnen we door samenwerking het economisch klimaat verbeteren?

Status: Samenwerking loont. Dat zien we aan de resultaten van het Agrofoodcluster en het Innovatiecluster, waarbij de gemeente beide aan de wieg stond van de clustervorming. Ook Stichting Nieuwland heeft zich breder ontwikkeld tot belangrijke partner voor de glastuinbouwsector. Afgelopen tijd is er een verkennend onderzoek uitgevoerd om een cluster te starten voor de recreatiesector. Er is inmiddels een kopgroep van tien lokale bedrijven die een gezamenlijke actieagenda opgesteld hebben. Juist in de recreatiesector is het niet vanzelfsprekend om na te denken over strategische thema's zoals arbeidsmarkt en personeel, omdat vele recreatieondernemers sterk operationeel actief zijn. Inmiddels zien ook bedrijven in de bouw- en installatiesector de meerwaarde van samenwerken binnen een cluster. Vanuit die sectortafel is een werkgroep actief om meer structurele samenwerking te verkennen, in de lijn van de andere clusters binnen de gemeente. Voor de gemeente, de provincie en de onderwijsinstellingen zijn de clusters belangrijk als representatieve gesprekspartners vanuit de sectoren.

- **Duurzaamheid**

Uitdaging: Hoe kunnen we duurzaam en circulair ondernemen bevorderen?

Status: Het onderwerp duurzaamheid en circulair ondernemen stond in 2020 niet bovenaan het prioriteitenlijstje van de meeste ondernemers. Dit beeld is inmiddels veranderd. Vanuit de gemeente is afgelopen tijd gewerkt aan meer bewustwording rondom deze thema's, bijvoorbeeld via de sectortafels en de gemeentelijke mediakanalen zoals Ondernemer Centraal, gemeentenuws en LinkedIn. Dat geldt ook voor klimaat adaptief bouwen en de mogelijkheden voor energietransitie.

De congestie in het energienetwerk levert voor bedrijven concrete problemen op bij het verduurzamen van hun bedrijf. Ook binnen de Noordoostpolder is het elektriciteitsnet op veel plekken overbelast, daardoor worden nieuwe zonne-energieprojecten niet altijd direct aangesloten. Bedrijven lopen ook aan tegen bepaalde regels van de netbeheerders. Het is bijvoorbeeld moeilijk om stroom op te wekken op het dak van een opslagloods en deze stroom te gebruiken in de productielocatie. De gemeente denk mee in een proefproject om stroom beter te verdelen onder bedrijven op een bedrijventerrein.

- **Inclusieve arbeidsmarkt**

Uitdaging: Hoe zorgen we ervoor dat de arbeidsmarkt in de Noordoostpolder steeds inclusiever wordt?

Status: We stimuleren inwoners om een baan te vinden en te houden, maar zorgen er ook voor dat meer bedrijven openstaan voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De WerkCorporatie speelt hierin een belangrijke rol. Zij zijn de uitvoeringsorganisatie van de gemeente die ervoor zorgt dat inwoners met afstand tot de arbeidsmarkt gekoppeld worden aan de juiste werkgever. Ook spelen zij een rol in de inburgering van statushouders. Samen met de WerkCorporatie, het bedrijfsleven, het onderwijs en het Platform Nieuwe Nederlanders zorgen we voor een sluitende aanpak rond de nieuwe inburgeringstrajecten waarin werken en leren centraal staat.

Op basis van het Regioplan Laaggeletterdheid bereiken we mensen die moeite hebben met lezen en schrijven en zorgen we ervoor dat het taalaanbod toegankelijk is voor de doelgroep. Werkgevers kunnen met hun vragen over subsidie, taal en laaggeletterde werknemers terecht bij het taalpunt. We zien dat er naast taalvragen ook steeds meer andere sociale vraagstukken rond de bovengenoemde thema's leven bij werkgevers. Een voorbeeld is de energiecrisis. Werkgevers vragen zich af hoe ze er kunnen zijn werknemers die het financieel moeilijk hebben. Met het sociaal loket proberen we handreikingen te bieden door middel van flyers en informatie.

Vanuit de sectortafels is het signaal afgegeven dat er rondom een werknemer met een afstand tot de arbeidsmarkt soms meerdere externe begeleiders actief zijn en dat dit niet altijd leidt tot een prettige werksituatie voor de werknemer. Hier ligt een gezamenlijke uitdaging om dit beter te organiseren.

7. Vanuit de regio wordt met belangstelling gekeken naar de sectortafels in de Noordoostpolder

In regionaal verband worden de sectortafels en initiatieven voor clustervorming gevolgd, bijvoorbeeld vanuit Regio Zwolle en andere gemeenten. Bedrijven voelen zich collectief verantwoordelijk sectorale opgaven en beleidsthema's en gaan hier via een gezamenlijke actieagenda mee aan de slag. Voor de gemeente dienen de sectortafels eveneens als klankbordgroep en dragen de bedrijvenclusters bij aan bewustwording, draagvlak en realisatie van het beleid.

8. Vervolgstappen

Dit memo betreft een tussentijdse update van de stand van zaken vanuit het oogpunt van de gemeente. In 2024 zal de evaluatie van het Sociaal Economisch Beleid plaatsvinden, waarbij ook breder met de betrokken stakeholders gesproken zal worden.